

Klima- og forurensningsdirektoratet
v/ Ellen Hambro
Pb. 1800 Dep.
0032 Oslo

Vår dato
17.04.2012

Vår referanse
2011/00192-2

Vår saksbehandler

Deres referanse

NUSSIR ASA - KRAV OM NØYTRAL 3. PARTS GJENNOMGANG AV KONSEKVENsutREDNING OG FORVALTNINGSPROSESS

Vi viser til Nussir ASAs søknad om tillatelse til utslipp av inntil 2 mill. tonn tungmetallholdig gruveavfall per år til Repparfjorden. Det er laget en konsekvensutredning for det omsøkte tiltaket. Saken er nå til behandling hos Klif og i Kvalsund kommune. Høringsuttalelsen til Norges Fiskarlag, i samarbeid med Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag er vedlagt.

Fiskerne er en viktig berørt part i denne saken, og kan bli sterkt negativt påvirket av Nussir ASA sine planer om utslipp av tungmetallholdig gruveavfall. Vi er forundret over at Nussir ASA i realiteten har stilt ultimatum om bruk av den billigste avfallshåndteringen, som legger opp til at utslippene skal skje i en Nasjonal laksefjord og i et kartlagt gyteområde for kysttorsk, uten reelle avbøtende tiltak.

Denne saken er allerede svært kontroversiell. Gruveavfallet karakteriseres som giftig. De omsøkte utslippene vil være i strid med vannforskriften, EUs mineralavfallsdirektiv og Naturmangfoldlovens kap. II. Etter vårt syn må det derfor være utenkelig å gi utslippstillatelse. Skal de omsøkte utslippene kunne tillates, på det grunnlaget som nå foreligger, er dette avhengig av en politisk overkjøring av berørte parter og politisk omgåelse av våre mest sentrale miljøregelverk. Dersom utslippene mot all formodning får tillatelse, vil det kunne undergrave legitimiteten til våre viktigste miljøregelverk, svekke tilliten miljøforvaltningen og bli ødeleggende for omdømmet til den framvoksende gruveindustrien i Norge.

Selve hensikten med å utarbeide en konsekvensutredning (KU) er nettopp å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning, når det skal tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer og tiltak kan gjennomføres (jfr. KU-forskriften). Det er derfor avgjørende at konsekvensene blir utredet på en mest mulig nøytral, objektiv og tillitvekkende måte, og at konklusjoner og utfallet ikke er avgjort på forhånd. Det har etter vår oppfatning ikke skjedd fullt ut i denne saken. Konsekvensutredningen som er utarbeidet i forb. med forslaget til reguleringsplan og søknad om utslippstillatelse for Nussir ASA, har også betydelige faglige og prosessuelle svakheter. Bl.a. er ikke alle alternative deponiløsninger utredet, og det er ikke sannsynliggjort noen total langsiktig positiv samfunnsnytte av det omsøkte tiltaket. Dette er nærmere omtalt i den vedlagte høringsuttalelsen fra Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag.

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) kunngjorde den 26. januar 2012 søknaden fra Nussir ASA om tillatelse til utslipp av gruveavfall til Repparfjorden. Allan Krill, som er professor i geologi ved Institutt for geologi og bergteknikk (IGB) ved NTNU i Trondheim, var en av de som uttalte seg i denne høringen. Bl.a. stilte Krill spørsmål ved om malmprøvene som lå til grunn for beskrivelsene av miljøeffektene var representative, om malmen var riktig beskrevet i planprogrammet og om utrederne hadde tatt tilstrekkelig hensyn til malmens innhold av svovelforbindelser og potensial for utlekking av tungmetaller.

På oppfordring fra Nussir ASA den 26. mars 2012, kom NTNU/IGB med uttalelser som skulle dementere høringsuttalelsene til Allan Krill. Noe senere gjorde NGU det samme. Høringsuttalelsene til Allan Krill, NTNU/IGB og NGU er lagt ut på Klifs hjemmesider: (<http://www.klif.no/no/Aktuelt/Horinger-og-kunngjoringer/2012/2010-397/?tab=2>).

At Nussir ASA anmoder sine samarbeidspartnere om å utarbeide et dementi til Allan Krills første høringsuttalelse er ikke veldig spesielt. Måten NTNU/IGB, og senere NGU, følger opp denne anmodningen på er derimot bemerkelsesverdig. Riktignok påvises også noen feil og unøyaktigheter i Allan Krills uttalelser (noe Allan Krill også innrømmer), men ingen av dementiene fra NTNU/IGB eller NGU gir svar på hva Allan Krill faktisk kan ha rett i, og som kan være helt avgjørende i denne saken.

Pressedekningen, basert på bl.a. NTNU/IGBs og NGUs uttalelser, har inntil nå vært ganske ensidig. I oppslaget i Altaposten, som stod på trykk den 4. april i år (vedlagt), kommer Nussir ASA med et sterkt angrep på Allan Krill, uten at de sentrale faglige spørsmålene besvares. Nussir ASA drar her også Norges Fiskarlag inn i saken, ved at det hevdes at Fiskarlaget bruker Allan Krill som sannhetsvitne, og at «fiskarlagene kan bli forført inn i noe som ikke fører til noe godt». Det Norges Fiskarlag legger vekt på i denne saken er at sannheten kommer fram, og at de sentrale spørsmålene besvares gjennom åpne og gode prosesser. Når det gjelder artikkelen i Altaposten fikk Norges Fiskarlag aldri anledning til å komme med tilsvar til Nussir ASAs uttalelser. Så vidt vi kjenner til fikk heller ikke Allan Krill anledning til å bruke tilsvarsretten.

Det er viktig at offentlige faginstututer som NTNU/IGB og NGU kommer med faglige innspill og korrigeringer i denne saken, men de synes altså kun å se saken fra Nussir ASAs side. Det har vist seg at både NTNU/IGB og NGU tidligere har gjennomført oppdrag på vegne av Nussir ASA. Sett fra vår side er det også bemerkelsesverdig hvordan NGU på dette tidspunkt kan vite at et evt. framtidig driftsselskap ikke vil ha planer eller ønske om å utnytte svovelrike kobberforekomster innenfor planområdet. Ut fra innholdet i NTNU/IGBs og NGUs dementier, og ikke minst Nussir ASAs tolking av disse i pressen, får en inntrykk av at en nå forsøker hindre en videre offentlig faglig debatt om saken. Det er i så fall sterkt beklagelig.

NTNU/IGBs og NGUs behandling av Allan Krills høringsuttalelser reiser etter vår oppfatning viktige spørsmål knyttet til forskningsetikk, statlige institutters faglige nøytralitet og føre-var-prinsippet. Som nevnt er selve hensikten med å utarbeide en konsekvensutredning, samt å gjennomføre en offentlig høring av en stor utslippssak, nettopp å innhente viktige spørsmål og innspill, slik som Allan Krill gjør i denne saken.

Sett fra vår side følger Allan Krill opp NTNU/IGBs egen hovedmålsetting, som er: "*Hovedmålet for all vår aktivitet er at vi skal sikre en god og bærekraftig verdiskapning av våre geologiske ressurser*". Allan Krills høringsuttalelser synes også å være i samsvar med Statens egne etiske retningslinjer, bl.a. kapittel 5 om faglig uavhengighet og objektivitet, og ikke minst minerallovens formålsparagraf. Denne sier at: «*Formålet med loven er å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippet om en bærekraftig utvikling...*». Å uttale seg faglig fritt er forankret i grunnloven, og dette er naturlig nok også forankret i anerkjente etiske prinsipper for forskningen. Bl.a. sier de etiske retningslinjene til Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT) at: «*Der hvor det foreligger plausibel, men usikker kunnskap om at en teknologisk anvendelse eller en utvikling av et forskningsfelt kan føre til etisk uakseptable konsekvenser for helse, samfunn eller miljø, skal forskere innen det angjeldende forskningsfeltet bestrebe seg på å bidra med kunnskap som er relevant for anvendelsen av føre-var-prinsippet*». Allan Krills høringsuttalelser ser nettopp ut til å ha blitt utarbeidet i samsvar med alt dette. Det er derimot bemerkelsesverdig at NTNU/IGB og NGU ikke synes å ha lagt nevneverdig vekt på bærekraft og føre-var prinsippet, når de har skrevet sine uttalelser i saken.

Vi har fått opplysninger om at Allan Krill nå har fått et varsel i brev form fra Nussir ASAs advokat, om mulig rettslig forfølgning av hans høringsuttalelser. Etter vår oppfatning er det nettopp Allan Krill som er den som har fulgt lovverk og retningslinjer i denne saken, og uttalt seg i samsvar med det som er selve hensikten med en offentlig høringsprosess. I stedet for å begrense en videre åpen faglig debatt, gjennom trusler om evt. rettslig forfølgning, må Nussir ASA og deres samarbeidspartnere heller forsøke å gi faglige oppklaringer på de spørsmålene som det nå er avgjørende å få svar på. Dette omfatter nærmere bestemt:

1. Både konsekvensutredning og søknad om utslippstillatelse omfatter både Nussir- og Ulveryggen-forekomstene. Det er planprogrammet som ligger til grunn for den videre utredningsprosessen, og det er først og fremst planprogrammets beskrivelse av de aktuelle malmforekomstene alle berørte parter har forholdt seg til. Planprogrammet slår kun fast at: *«Kobberet ligger i dolomitt og skifer med svært lave nivåer av både sulfider og tungmetaller. Forekomsten ved Ulveryggen ligger i det underliggende konglomeratet»*. Gir disse formuleringene en riktig og dekkende beskrivelse av svovelinnholdet i de ulike malmforekomstene, og deres potensial for utlekking av tungmetaller?
2. Er det i realiteten sulfidmalm som skal utvinnes? (Norges Fiskarlag og andre berørte parter har i KU-programmet og i tidligere møter med Nussir ASA fått klart inntrykk av at det ikke var snakk om sulfidmalm for forekomstene Nussir og Ulveryggen). Gruveavfall fra sulfidmalmbeforekomster kan, så vidt vi er gjort kjent med, inneholde betydelige mengder tungmetaller, og anses derfor ikke som inerte masser.
3. Hvis kobberet i Repparfjord-forekomstene virkelig foreligger som sulfidmalm, hvorfor har ikke dette kommet klarere fram før nå? Utslipp av slikt gruveavfall skal føre til særlig strenge miljørestriksjoner (jfr. vannforskriften, EUs mineralavfallsdirektiv og Naturmangfoldloven), og skal ikke kunne skje i en Nasjonal laksefjord og et gyteområde for kysttorsk. Også *«Klif's ressursgruppe for bergverk og miljø»* foreslår særlig strenge miljøkrav knyttet til deponering/utslipp av sulfidholdig gruveavfall.
4. Hvis det er snakk om sulfidmalm, hvorfor kommer ikke dette klart fram i planprogrammet og hvorfor er ikke konsekvensutredningen innrettet deretter?
5. I hvor stor grad er malmforekomstene på Ulveryggen (som sannsynligvis mangler nøytraliserende dolomitt og kalkstein?) representativt beskrevet i miljøundersøkelsen «SGS-002», samt i miljørapporten til Bergfald Miljørådgivere?
6. Er malmprøvene, som er brukt som grunnlag for omtalen i KU-programmet og konsekvensutredningen, den samme malmen det er mest økonomisk interessant å utvinne? Er det samme kobbergehalter som kommuniseres til potensielle investorer?
7. Gir informasjonen i KU-programmet og de aktuelle miljørapportene et realistisk grunnlag for vurderinger av mengden tungmetaller og sulfider i avgangsmassene.
8. Kan tungmetallproblematikken nå bli enda verre enn beskrevet i konsekvensutredningen? Vil større deler av sjøbunnen kunne dø ut enn det utrederne har beregnet? Må en ha en ny vurdering i forhold til mattrygghet?
9. Har aktuelle utredere og konsulenter (inkludert NTNU/IGB og NGU) opptrådt tilstrekkelig faglig nøytralt i denne saken?

Det et helt avgjørende at berørte parter kan ha tillit til at aktuelle konsekvensutredninger er utarbeidet på rett grunnlag. Så lenge de vesentlige spørsmålene i denne saken fremdeles ikke er besvart (jfr. punktene ovenfor), er det etter vår oppfatning en stor en risiko for at KU-prosessen, reguleringsplan og søknad om utslippstillatelse for Nussir ASA er utarbeidet på feil grunnlag. Problemene for miljø og sjømatnæring kan da bli større enn beskrevet. På denne bakgrunn krever Norges Fiskarlag at spørsmålene ovenfor besvares, og at Nussir ASAs konsekvensutredning, samt prosessen så langt, gjennomgås av en nøytral 3. part.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Skjærvø

Torleif Paasche

- Kopi til: Medlemslag, Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Sametinget, Mattilsynet, Fiskeridirektoratet, Direktoratet for naturforvaltning, NTNU/IGB, NGU, NIFES, FHL, NSL, Havforskningsinstituttet, Kvalsund kommune, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Allan Krill og Nussir ASA.
- Vedlegg: - Søknad om utslippstillatelse fra Nussir ASA – Høringsuttalelse fra Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag, datert 9. mars 2012.
- Artikkel i Alta-posten den 4. april 2012

Klima- og forurensningsdirektoratet
postboks 8100 Dep.
0032 Oslo

Vår dato
09.03.2012

Vår referanse
2010/00416-17

Vår saksbehandler
Jan Henrik Sandberg/73 54 58 54

Deres referanse

SØKNAD OM UTSLIPPSTILLATELSE FOR NUSSIR ASA – HØRINGSUTTALELSE

Norges Fiskarlag, i samarbeid med Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag, viser til søknad om utslippstillatelse for Nussir ASA, datert 17. oktober 2011.

Nussir ASA søker her om utslipp av gruveavfall i Repparfjorden i Kvalsund kommune. Det søkes om utslipp av ca. en million tonn gruveavfall per år innledningsvis, med en mulig økning til inntil to millioner tonn per år. Gruveavfallet er tungmetallholdig (i første rekke kobber), og er klassifisert som giftig for vannlevende organismer.

Det er laget en konsekvensutredning for det omsøkte tiltaket, som for tiden er til behandling. Fiskarlagets uttalelse til konsekvensutredningen, datert 14. september 2011, er vedlagt denne høringsuttalelsen.

Norges Fiskarlags grunnholdning til utslipp i fjorder og kystsoner

Norsk fiskerinæring og Regjeringen har en felles visjon om at Norge skal bli verdens fremste sjømatnasjon. Rene fjorder og produktive gyteområder er en forutsetning for dette. Det er langs kysten og i fjordene vi har våre viktigste gyteområder, oppvekstområder og våre viktigste områder for høsting og produksjon av sjømat. Vi er helt avhengig av en forvaltning som ivaretar disse verdiene på en best mulig måte.

Når det gjelder utslipp av gruveavfall er selvfølgelig innholdet av tungmetaller svært viktig. I tillegg er også mengde avfall, finmalingsgrad, spredning, partikkelform og kjemikalieinnblanding helt avgjørende for effektene på fjordmiljø, gyteområder og sjømatnæring. I forhold til utslipp av gruveavfall, spiller det også en avgjørende rolle hvor dette skjer. Etter vår oppfatning må viktige gyteområder, oppvekstområder og områder for høsting og produksjon av sjømat i alle tilfelle skjermes for skadelige utslipp.

Landsstyret i Norges Fiskarlag vedtok den 30. mai 2011: «*Det er et ufravikelig krav at utslipp, dumping og deponering ikke på ny skal kunne bli en trussel mot marint miljø, gyte- og oppvekstområder, fiskeområder, mattrygghet og sjømatnæring. Dette må dokumenteres / sannsynliggjøres på en tillitvekkende måte*». Etter vår oppfatning skjer ikke det fullt ut per i dag - Dessverre heller ikke i denne konkrete saken.

Norges Fiskarlag har nå, i samarbeid med de andre organisasjonene i sjømatnæringa, tatt et viktig initiativ overfor Statsministerens kontor (SMK), for å etablere en mer tverrfaglig, åpen og betryggende forvaltning av skadelige utslipp til norske fjorder. Brevet til SMK, datert 10. januar 2012, er vedlagt.

Kommentarer til søknad om utslippstillatelse og konsekvensutredning (KU)

I denne forbindelse viser vi først og fremst til vår høringsuttalelse datert 14. september 2011 (vedlagt). Konklusjonene her er bl.a.:

- Gruveavfallet som foreslås sluppet ut i Repparfjorden (inntil 2 millioner tonn per år) er karakterisert som giftig for vannlevende organismer. Den toksiske effekten vil avta med avstanden til avfallsmassene.
- Det er fortsatt usikkert i hvor stor grad gruveavfallet (særlig finmaterialet) vil spre seg videre utover i Repparfjord-området. Også sedimentfordelingen på fjordbunnen gir en god indikasjon på bunnstrømsforhold og spredningspotensial (jfr. forslag om et såkalt «Kystmareano»). Dette er imidlertid ikke kartlagt i KU-prosessen.
- Det er nå etablert et kysttorskvern og en gjenoppbyggelsesplan for kysttorsk. Dersom gyteområdet for kysttorsk evt. blir ødelagt som følge av de foreslåtte utslippene, vil det få negative effekter langt ut over Repparfjordområdet.
- Det oppstod betydelige problemer for fjordmiljø, fisk, fiskerier og kystsamfunn sist gang gruva var i drift på 1970-tallet. Det foreslåtte utslippspunktet er nå flyttet inn i det kartlagte gyteområdet for kysttorsk. I tillegg er de planlagte årlige utslippene langt større enn tidligere. Etter vår oppfatning er det derfor mye som tyder på at skadene for marint miljø, fisk, fiskerier og kystsamfunn vil bli større nå, enn sist gang gruva var i drift.
- Det er sannsynlig at de foreslåtte utslippene vil føre til kvalitets- og omsetningsproblemer for villfisk, i minst like stor grad som sist gang gruva var i drift. Det er positivt at en i KU-prosessen fulgte opp våre innspill om å vurdere forholdet til mattrygghet, og at en p.t. ikke fant skadelige nivåer av tungmetaller i fisk i Repparfjorden. Vi ber om at også Mattilsynet og Nifes bekrefter at de foreslåtte utslippene ikke er problematiske med hensyn til mattrygghet.
- Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag foreslo flere viktige tema for videre utredning i vårt innspill til planprogrammet. Vi er imidlertid skuffet over at noen av de viktigste innspillene ikke er fulgt opp. Dette omfatter:
 - Alternative deponiløsninger («tett/avgrenset sjødeponi», avgrenset landdeponi, tilbakefylling etc.), som bidrar til å ivareta hensynet til fjordmiljø, gyteområder og ville bestander. Dette innspillet ble avvist uten at det syntes å foreligge noen grundigere faglig vurdering. Det ble heller ikke tatt nærmere kontakt med Fiskarlaget i KU-prosessen for å diskutere eller utdype våre forslag. Etter vår oppfatning er det også uheldig at søker/investor i løpet av KU-prosessen i praksis stiller ultimatum om at gruveavfallet må slippes ut på billigste måte, dersom mineralressursene i området i det hele tatt skal kunne utnyttes.
 - I forslaget til planprogram stod det at *»Sårbarheten til laksefisk i forhold til planlagt sjødeponi er ikke tilstrekkelig kjent»*. I KU-prosessen ble det derfor gjennomført grundige undersøkelser ang. dette (merking og radiopeiling etc.). I vårt innspill til planprogram viste vi til at det samme forholdet i minst like stor grad gjaldt torsk, evt. også andre marine arter. Vi anmodet derfor om at disse viktige bestandene ble kartlagt på en likeverdig måte som bestandene av laksefisk. Det ble ikke fulgt opp i konsekvensutredningen, og konsekvensene av de foreslåtte utslippene for torskbestandene er derfor fortsatt i stor grad uavklart.

Avveining av samfunnsmessige hensyn

Klif skal, i samsvar med forurensningslovens § 11, avveie om det skal gis utslippstillatelse eller ikke. For at tillatelse til utslipp skal kunne gis skal *«samfunnsnyttien av utslippet være større enn kostnader/ulempen for miljø og samfunn»*. I den forbindelse har Norges Fiskarlag stilt spørsmål ved konsekvensutredningens vurdering og sammenstillinger av «verdi og konsekvens».

I KU-prosessen er det utarbeidet en delutredning om "Konsekvenser for samfunnet". Til planprogrammet gav vi innspill om at en slik samfunnsøkonomisk analyse også måtte kvantifisere omfanget av skade/ulempe for fiskerinæring, andre næringer, marint miljø, kystkultur (inkl. samisk kystkultur) på en realistisk og sammenlignbar måte. Det ble ikke fulgt opp i konsekvensutredningen. Skal en samfunnsøkonomisk analyse ha verdi, må den også forsøke å beskrive og kvantifisere de langsiktige, negative effektene og kostnadene det omsøkte tiltaket vil kunne få for fiskeri, fritidsfiske, oppdrett, reiseliv osv. I tillegg må de økologiske kostnadene for fjordmiljøet tas med i beregningene.

Fiskarlaget og andre har reagert på flere av konklusjonene som framkommer i konsekvensutredningen, gjennom bruk av «Vegdirektoratets handbok nr. 140». Konklusjonene synes å gå systematisk i disfavør av fjordmiljø og fiskeri. Forhold knyttet til nasjonalt- og regionalt viktige gyteområder og marint biologisk mangfold synes også å bli tillagt svært liten vekt. På den andre siden synes samfunnsnyten ved å gjennomføre det planlagte tiltaket, som i utgangspunktet gir Kvalsund kommune økte inntekter i en 15-års periode, å bli betydelig overvurdert. I sum gir konsekvensutredningen derfor et misvisende bilde av situasjonen. Klif, Kvalsund kommune og andre har derfor ikke noe objektivt grunnlag å fatte sine beslutninger på.

Kvalsund kommunes rolle i KU-prosessen

Vi registrerer at Fiskeridirektoratet region Finnmark har kommet med innsigelse til planene om utslipp av giftig gruveavfall til Repparfjorden. Dette først og fremst for å ivareta hensynet til kysttorsk og fjordmiljø. I møte med Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord har Kvalsund kommune bekreftet at de ikke akter å realitetsbehandle denne innsigelsen. Dette fordi innsigelsen ble sendt inn etter den tidsfristen kommunen hadde satt.

Etter vår oppfatning burde det vært en selvfølge at Kvalsund kommune hadde gitt Fiskeridirektoratet region Finnmark en lenger høringsfrist, slik at de kunne fått mulighet til å legge Havforskningsinstituttets miljø- og fiskerifaglige vurderinger til grunn for sin uttalelse. Det er nettopp Havforskningsinstituttet som er Fiskeridirektoratets forvaltningsstøtteinstitutt i slike saker. Det skjedde allikevel ikke. Vi konstaterer som nevnt at Kvalsund kommune ikke akter å realitetsbehandle Fiskeridirektoratets innsigelse, og dermed heller ikke ønsker å ta nødvendig hensyn marint miljø, gyteområder, fiskerier og sjømatnæring. Vi kan ikke akseptere at dette skjer som følge av byråkratiske formaliteter. Vi mener det må være realitetene i saken, og ikke minst formålet med KU-forskriften, som må legges til grunn for kommunens vurdering.

Selve hensikten med å utarbeide en KU er nettopp å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning, når det skal tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres. Det er derfor avgjørende at konsekvensene blir utredet på en mest mulig nøytral, objektiv og tillitvekkende måte, og at konklusjoner og behandlingsutfall ikke er avgjort på forhånd. Det er også avgjørende at investor, utreder og kommune er klar over sine respektive roller i KU-prosessen, og sikrer en nøytral og ryddig prosess.

I en reportasje i Finnmark Dagblad den 21. februar i år framkom det svært oppsiktsvekkende opplysninger om Kvalsund kommunes behandling av den aktuelle konsekvensutredningen. Her opplyser ordfører i Kvalsund kommune at: «10 av 15 representanter i kommunestyret er uansett programforpliktet til å stemme for etablering av gruedrift». Dersom dette stemmer er resultatet av kommunens behandling av konsekvensutredningen forhåndsbestemt, og KU-prosessen framstår nærmest som en byråkratisk pliktøvelse. Norges Fiskarlag har ved flere anledninger bedt Kvalsund kommune om å få en nærmere forklaring på disse uttalelsene, uten at vi til nå har fått noe svar. Dette virker dessverre ødeleggende for tilliten til den pågående KU-prosessen.

På bakgrunn av de overnevnte forholdene, som etter vår oppfatning utgjør brudd på KU-forskriften, mener Norges Fiskarlag at Kvalsund kommune ikke selv kan sluttbehandle Nussir ASAs planer om evt. gruedrift ved Repparfjorden. Vi vil derfor anmode om at denne saken oversendes departementene.

Konklusjon

Norges Fiskarlag mener det omsøkte tiltaket, slik det i dag framstår, vil føre til stor negativ effekt for marint miljø, villfisk, fiskeri- og sjømatnæring. I tillegg mener vi de samfunnsmessige positive effektene av det foreslåtte tiltaket er sterkt overvurdert.

Det omsøkte tiltaket er, slik det i dag framstår, også i strid med både vannforskriften, EUs mineralavfallsdirektiv og naturmangfoldlovens kap. II. I tillegg er utslippene foreslått i en nasjonal laksefjord og i et gyteområde for kysttorsk. Etter vårt syn må det derfor være utenkelig å gi tillatelse til det omsøkte utslippet, på det grunnlaget som foreligger.

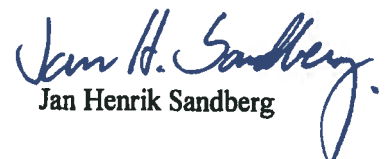
Norges Fiskarlag har, i nært samarbeid med myndigheter og andre, gjennom mange år bidratt til å etablere et rimelig godt rammeverk for å ivareta hav- og fjordmiljø, og dermed også grunnlaget for norsk sjømatnæring. Dette omfatter nettopp vannforskriften, laksefjordregimet, den nasjonale kartleggingen av marint biologisk mangfold og viktige deler av den nye naturmangfoldloven og havressursloven. Dersom det (mot all formodning) allikevel gis tillatelse til de omsøkte utslippene, vil dette undergrave legitimiteten til dette svært viktige nasjonale lov- og rammeverket.

Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag kan på denne bakgrunn ikke akseptere at det gis tillatelse til omsøkte utslipp av giftig gruveavfall i Repparfjorden.

Med hilsen

NORGES FISKARLAG
I SAMARBEID MED FISKARLAGET NORD OG HAMMERFEST FISKARLAG

Torleif Paaasche

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Medlemslag, Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Sametinget, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Kvalsund kommune og Nussir ASA.

Vedlegg: «Reguleringsplan med konsekvensutredning, Nussir ASA, Høringsuttalelse fra Norges Fiskarlag», datert 14. september 2011.
«Gruveavfall i norske fjorder – Sjømatnæringas forventninger». Brev til Statsministerens kontor v/ Jens Stoltenberg fra Norges Fiskarlag, FHL og NSL, datert 10. januar 2012.

Kvalsund kommune
Rådhusveien 18
9620 KVALSUND

Vår dato
14.09.2011

Vår referanse
2010/00416-7

Vår sakbehandler
Jan Henrik Sandberg, tlf: 73 54 58 54
Arvid Ahlquist, tlf: 77 63 16 80

Deres referanse

REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENsutREDNING, NUSSIR ASA – HØRINGSUTTALELSE FRA NORGES FISKARLAG

Bakgrunn

Norges Fiskarlag, i nært samarbeid med Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag, viser til høringsbrev fra Kvalsund kommune (datert 1. juli 2011), om reguleringsplan med konsekvensutredning for planlagt gruvevirksomhet ved Repparfjorden.

Tiltakshaver for det planlagte tiltaket er Nussir ASA, et gruveselskap som ble etablert i 2005 for å utvinne kobberforekomster i Kvalsund kommune. Sweco Norge AS har på vegne av Nussir ASA utarbeidet reguleringsplan for å kunne starte opp utvinning av kobber og edelmetaller fra forekomstene "Nussir" og "Ulveryggen". Det planlagte tiltaket er av et slikt omfang at det har vært stilt krav om utarbeidelse av konsekvensutredning (KU). Denne består av et hoveddokument og 21 delutredninger. I forslaget til reguleringsplan er det planlagt et sjødeponi for gruveavfall i Repparfjorden, som omfatter ca. 8,5 km² (med randsoner).

Konsekvensutredningen og delutredningene beskriver det planlagte tiltaket og antatte konsekvenser. Vår uttalelse, som også er en uttalelse på vegne av Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag, vil i hovedsak omfatte de konsekvensene utslipp/deponering av gruveavfall kan få for fjordmiljø inkludert gyte- og oppvekstområder og ville fiskebestander, mattrygghet og fiskeri.

Prosess

Forslaget til planprogram ble lagt ut til offentlig ettersyn 26. mars 2010. Ved en feil fikk dessverre verken Norges Fiskarlag eller Fiskarlaget Nord forslaget til planprogram på ordinær høring. Imidlertid ble det arrangert et informasjonsmøte med Nussir ASA, Sweco Norge og Akvaplan-niva i Tromsø den 2. desember 2010. I etterkant av dette møtet sendte Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord et formelt brev med våre innspill til KU-prosessen. Brevet er vedlagt (vedlegg 1). Vi opplyste også at vi ville være positive til videre dialog i det kommende arbeidet.

Fiskarlagets grunnholdning

Fiskarlaget er en næringsorganisasjon, som skal ivareta interessene til norske fiskere. Vi er derfor i utgangspunktet positive til annen næring i kystsonen, inkludert gruveindustri. Vår grunnholdning er allikevel at kysten og fjordene ikke skal brukes som avfallsplass. Det er her vi har mange av våre viktigste gyteområder, oppvekstområder og fiskeområder. Å ta vare på disse verdiene, i tillegg til hensynet til mattrygghet, er bærebjelker for norsk sjømatnæring. Dokumentasjon av rene fjorder og velfungerende økosystemer er avgjørende for kvalitet, omdømme og markedsverdi for norsk sjømat. Alvorlige utslipp må derfor forebygges. Det er vanskelig, ofte umulig, å rydde opp i etterkant.

Vi ønsker bærekraftig utnyttelse og størst mulig samfunnsnytte av de naturressursene vi har til rådighet. Dersom vi forvalter de marine økosystemene på en god måte, vil høsting av sjømat kunne

skje i et evighetsperspektiv. Også bergverk er en viktig næring, og det er i følge NGU kartlagt verdier for 1500 mrd. kroner i norsk berggrunn. Dette tilsvarer verdien av i underkant av 30 års eksport av sjømat fra Norge. Det finnes sikkert uoppdagede ressurser i tillegg, og begge næringer har store økonomiske ringvirkninger.

En mineralforekomst kan naturlig nok ikke flyttes. Det samme gjelder viktige gyte- og oppvekstområder. Hvis det oppstår konflikt mellom disse interessene, som ikke lar seg løse på en konstruktiv måte, må fjordmiljøet etter vår oppfatning prioriteres. Det må være en selvfølge at utslipp/deponering fra gruvevirksomhet og annen industri ikke skal kunne ødelegge grunnlaget for langsiktig marin matproduksjon.

Det er i denne sammenheng avgjørende at effektene av planlagte utslipp/deponering blir dokumentert på en god og objektiv måte, både i forbindelse med reguleringsplaner, konsekvensutredninger og utslippstillatelser. Både forarbeider, utredning og prosess må bli gjennomført på en nøytral måte som inngir tillit. Etter vår oppfatning har ikke dette alltid vært tilfelle. Norges Fiskarlag har derfor stilt spørsmål ved om forvaltningen per i dag fungerer godt nok i forhold til å ivareta marint miljø og sjømatnæringsas interesser. Vi viser i denne sammenheng til Norges Fiskarlags brev til Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet, datert 26. juni 2011 (vedlegg 2).

Kommentarer og innspill til konsekvensutredningen

Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag har for øvrig følgende kommentarer og innspill til konsekvensutredningen:

1. Nasjonale føringer

Konsekvensutredningen viser til flere sentrale nasjonale føringer. Noen av de viktigste nevnes derimot ikke i hovedrapporten. Det gjelder bl.a. den nye naturmangfoldloven, som lovfester føre-var-prinsippet (§ 9). I tillegg vil vanddirektivet og vannforskriften legge strenge rammer for framtidige utslipp til sjø. Etter vår oppfatning burde også disse føringene blitt nærmere vurdert i forhold til konsekvensene av planlagt utslipp/deponering av gruveavfall i Repparfjorden.

2. Effekter på fjordmiljøet

Deponering av gruveavfall utgjør ikke kun et fysisk inngrep. Effektene på fjordmiljøet (bunnfauna, plankton, fisk/gjeller, gyteatferd, oppvekstområder, mattrygghet osv.) vil ikke bare avhenge av bergartens/mineralenes kjemiske sammensetning. Også finmalingsgrad, partikkelform, mengde avfall, spredning, kjemikalieinnblanding vil være avgjørende for hvordan fjorden påvirkes. I dette tilfellet anslår utrederne at gruveavfallet vil føre til *"meget stor risiko for toksiske effekter på marint miljø"* innenfor deponiområdet. Med andre ord er de planlagte utslippene direkte giftig for marine arter, som følge av høyt innhold av bl.a. kobber, nikkel og kadmium. Etter vår oppfatning er det også fortsatt betydelig usikkerhet med hensyn til hvordan gruveavfallet, særlig finpartiklene / suspendert materiale, i realiteten vil spre seg i Repparfjorden.

3. Effekter på fisk

I forslaget til planprogram står det at: *"Sårbarheten til laksefisk i forhold til planlagt sjødeponi er ikke tilstrekkelig kjent", og det planlegges derfor grundige undersøkelser ang. dette (merking og radiopeiling m.m.)*". Torsk er en like viktig art. I tillegg oppholder kysttorsk seg i det planlagte utslippsområdet i hele livssyklusen. I tillegg er det kartlagt et gytefelt for kysttorsk i det planlagte deponiområdet. Vi ga derfor innspill om at torsk, evt. også andre viktige marine arter, også måtte kartlegges på en like god måte som laksefisk (jfr. vedlegg 1). Sett fra vår side er det vanskelig å forstå at en ikke har prioritert å følge opp dette.

Så vidt vi kan se, har en heller ikke vurdert hvordan forhøyet innhold av mineralpartikler i vannet vil påvirke torsk og andre viktige marine fiskearter. Etter vår oppfatning vil det omsøkte tiltaket også vanskelig kunne være i samsvar med det vernet en "Nasjonal laksefjord" skal representere.

4. Effekter på fiskerier

Repparfjorden har historisk sett vært en viktig fiskefjord, og gytebestanden av bl.a. kysttorsk er nå i ferd med å ta seg opp igjen. Det drives en del lokalt fiske i fjorden, i tillegg til noe fiske med fartøy fra andre kommuner. Repparfjorden er også viktig i forhold til sjøsamisk fiskeri. Disse forholdene burde etter vår oppfatning vært tillagt større vekt i konsekvensutredningen. Siden Repparfjorden ikke er et eget statistikkområde, er det vanskelig å anslå hvor mye fangst som i realiteten tas i fjorden. Innenfor det planlagte sjødeponiområdet, nordøst for Fægffjordholmen, er det også flere viktige fiskeplasser.

Fiskerne har fra tidligere flere svært dårlige erfaringer med utslipp av gruveavfall i fjordene. Dette omfatter ikke minst de tidligere utlippene i Repparfjorden. Så vidt vi kjenner til deponerte Follidal Verk i perioden 1972-1978 til sammen ca. 1 million m³ gruveavfall i den indre delen av fjorden. De mengdene gruveavfall det nå legges opp til å deponere vil være mange ganger større per år (ca. 2 mill. tonn årlig). Driftsperioden anslås i første omgang å vare i ca. 15 år.

Delrapporten "*Konsekvenser for sjøsamisk bruk av Repparfjorden og sjønære arealer*" beskriver noen av fiskernes erfaringer nærmere. Her går det klart fram at deponeringen på 1970-tallet førte til svært negative konsekvenser for fiskebestander, fiskerier og kystsamfunn. At fiskebestandene (bl.a. kysttorsk) først nå tar seg opp igjen i Repparfjorden, kan være en indikator på lang restitusjonstid for denne typen utslipp. Fiskernes erfaringer ser dessverre i liten grad ut til å bli vektlagt i denne konsekvensutredningen.

Utlippene denne gang er planlagt deponert i et gytefelt for kysttorsk. Et slikt utslipp vil nødvendigvis ødelegge dette gyteområdet, noe som vil føre til negative bestandseffekter også ut over Repparfjordområdet. På denne bakgrunn mener vi at de nye planlagte utlippene av gruveavfall, som er betydelig større enn utlippene på 1970-tallet, vil kunne få langt verre effekter på fjordmiljø, fiskerier og kystsamfunn enn det en tidligere har opplevd.

Dersom de planlagte utlippene av gruveavfall, mot all formodning, blir en realitet, må det forventes at lokale fiskere vil måtte søke å finne nye fangstområder, og dermed også lide et økonomisk tap. Erstatning for fiskere (og andre) som lider økonomisk tap som følge av de planlagte utlippene er ikke vurdert i konsekvensutredningen.

5. Mattrygghet

Vi har tidligere i prosessen anmodet om at forholdet til mattrygghet også burde inkluderes i konsekvensutredningen (jfr. vedlegg 1). Akvaplan Niva har gjort noen vurderinger knyttet til dette. Hovedkonklusjonen er at det sannsynligvis ikke vil være noen fare i forhold til folkehelse ved å spise fisk fra Repparfjorden i framtida. Dette fordi konsentrasjonene av tungmetaller i fisk sannsynligvis vil ligge under anbefalt daglig inntak. I utgangspunktet er dette betryggende. Vi er allikevel usikre på langtidseffektene. Så vidt vi kan se er det heller ikke gjennomført noen analyser av tungmetaller i torsk og andre i marine arter i Repparfjorden per i dag. Slik informasjon ville etter vår oppfatning vært svært nyttig for vurdere evt. framtidige langtidseffekter.

De kjemikalier / kjemikalieblandinger som er aktuelle å bruke i den industrielle prosessen er oppgitt å være "Magnafloc 10", brent kalk, Natrium Isopropyl Xantat og Methyl Isobutyl Karbinol. Det er ikke oppgitt hvor store mengder det er aktuelt å bruke per år. Vi forutsetter at disse kjemikaliene er trygge å bruke, og at de (og evt. nedbrytningsprodukter) ikke representerer noen fare i forhold til mattrygghet. Siden vi ikke har forutsetninger for å vurdere dette, anmoder vi Mattilsynet og NIFES om å vurdere disse forholdene nærmere.

6. Valg og lokalisering av sjødeponi

Vi har tidligere i prosessen også anmodet om at en så langt som mulig burde vurdere landdeponi og tilbakefylling ved håndtering av gruveavfallet (jfr. vedlegg 1). Vi foreslo også at en burde utrede en løsning der gruveavfallet kunne deponeres innenfor en tett steinfylling ved fjorden. Her kunne avfallsmasser med finmateriale og kjemikalier sedimentere, samtidig som overvannet evt. kunne gjennomgå en renseprosess og pumpes ned på dypt vann. Et slikt deponi kunne dekkes med tette

masser (og kanskje med grovere masser øverst), og deretter brukes som f.eks. næringsareal. En slik løsning kunne etter vår oppfatning redusere ødeleggelsene på fjordmiljø, gyteområdene og ville laksebestander / utvandring av smolt til et akseptabelt nivå. Dermed kunne tiltaket også vært mer akseptabelt for fiskerne.

Fiskarlagets løsningsforslag ble i store trekk avvist av tiltakshaver og utrederne. Årsakene til dette ble bl.a. oppgitt til å være at et slikt "strandkantdeponi" kunne få for liten størrelse, at det måtte ha et permanent vandekke(?), og at man ville "få full sirkulering av vann gjennom hele deponiet, også etter avslutningen". I tillegg kommer argumentet om økte kostnader for tiltakshaver. Vi er overrasket over at Fiskarlagets forslag ble avvist uten grundigere dokumentasjon / vurderinger, og uten at vi ble kontaktet i utredningsperioden for å diskutere evt. løsninger.

I stedet ble et område nordøst for Fæg fjordholmen utredet videre som den eneste aktuelle lokaliteten for deponering av gruveavfall. Dette først og fremst pga. forholdsvis stor dybde, kort transportavstand og lave kostnader. Dette området overlapper som nevnt nesten fullstendig med det eneste kartlagte gyteområdet for kysttorsk i Repparfjorden. Sett fra vår side, er dette den verst tenkelige løsningen for å å kvitte seg med gruveavfallet.

7. Vurdering av verdi og konsekvens

I konsekvensutredningen er en håndbok utarbeidet av Statens veivesen brukt som grunnlag for å vurdere og sammenstille "verdier" og "konsekvenser". I utgangspunktet beskriver denne håndboka en god metodikk for gjennomføring av konsekvensutredninger. Etter vår oppfatning blir verdsettingen av det marine miljøet allikevel systematisk undervurdert i denne konsekvensutredningen. Samtidig synes de positive konsekvensene for "samfunnet" av gruveutbyggingene å bli overvurdert. Noen eksempler på dette er:

- Den marine flora og fauna i Repparfjorden betraktes som representativ for regionen, og anslås derfor å ha "Liten verdi".
- Bunntypen i Repparfjorden er vanlig i nordnorske sjøområder, bunndyrssamfunnene viste naturlig artsmangfold og faunasammensetningene på de undersøkte stasjonene var relativt like. Bløtbunnen i Repparfjorden anslås derfor å ha "Liten verdi"
- Dyreplanktonsamfunnet i Repparfjorden består av kystarter som er vanlige i nordnorske fjorder. Etter en samlet vurdering verdisettes dyreplanktonsamfunnet i Repparfjorden til å ha "Liten verdi".

Konsekvensene for samfunnet er behandlet i rapporten: "*Delutredning samfunn tilknyttet reguleringsplan med KU*". Denne delutredningen fokuserer på arbeidsplasser og kommunal økonomi. Her konkluderes det med at den planlagte gruve drift vil ha "stor positiv konsekvens" for sysselsetting og økonomi i Kvalsund kommune. Vi er enige i at det omsøkte tiltaket vil kunne gi mulighet for flere arbeidsplasser i driftsperioden (i første omgang 15 år), men vi registrerer også at det ofte er knyttet overdrevne forventninger til antall nye arbeidsplasser når ny virksomhet skal etableres.

Skal en slik "samfunnsøkonomisk analyse" ha noen verdi, burde den på en realistisk og sammenlignbar måte også vurdert og kvantifisere omfanget av skade/ulempe for fiskerinæring, andre næringer, kystkultur (inkludert samisk kystkultur) og kystsamfunnene for øvrig. Det er ikke gjort. En har heller ikke vurdert hva de potensielle utslippene vil bety på lang sikt. Hvordan vil for eksempel dette påvirke omdømmet til Kvalsund kommune, med hensyn til fiskeri og annen sjømatproduksjon, fritidsfiske og reiseliv?

Som nevnt mener vi at verdsettingen av fjordmiljø og fiskeri blir systematisk undervurdert i denne konsekvensutredningen. Sett fra vår side er det perspektivløst å gi det marine miljøet i Repparfjorden "liten verdi" fordi fjorden er representativ for regionen. Vi oppfordrer Nussir ASA og de aktuelle utrederne om å ta kontakt med Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Direktoratet for naturforvaltning for å korrigere disse vurderingene. Når de positive konsekvensene for "samfunnet" samtidig blir overvurdert, gir konsekvensutredningen etter vår oppfatning en helt skjev framstilling av sakens realiteter, i disfavør av fjordmiljø og fiskere.

Konklusjon

Norges Fiskarlag, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlag mener, på bakgrunn av det som er omtalt ovenfor, at:

- Betydningen av føringene i naturmangfoldloven og vannforskriften må vurderes nærmere
- Gyte- og oppvekstområdene for fisk bør kartlegges bedre, og skjermes i forhold til skadelige utslipp
- Atferd til kysttorsk må kartlegges på en likeverdig måte som for villaks
- Effekter av planlagte utslipp på gytesuksess og rekruttering for kysttorsk må vurderes
- Effekter av mineralpartikler/suspendert materiale på kysttorsk og andre fiskearter må vurderes
- Langtidseffekter i forhold til mattrygghet må utredes nærmere, fortrinnsvis av NIFES i samarbeid med Mattilsynet
- Alternative deponiløsninger må vurderes nærmere, jfr. Fiskarlagets innspill
- Vurderingen av "verdsetting" og "konsekvens" i konsekvensutredningen må gjennomgås nøye. Den valgte metodikken ser ut til systematisk å gå i disfavør av fjordmiljø og fiskeri
- En bør i større grad foreslå reelle avbøtende tiltak. Overvåking av de planlagte utslippene er ikke å anse som et reelt avbøtende tiltak

De planlagte utslippene av gruveavfall til Repparfjorden vil altså bli langt større enn det som var tilfelle sist gruva var i drift. Også da var utslippene svært problematiske. I tillegg har en nå valgt å planlegge deponiområdet for gruveavfall i et gyteområde for kysttorsk, noe som etter vår oppfatning er verst tenkelige løsning. Det omsøkte tiltaket vil etter vår oppfatning derfor få svært stor negativ effekt for marint miljø, villfisk og fiskerier, og medføre et av de mest problematiske utslipp til sjø i Norge i nyere tid.

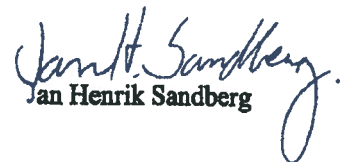
Norges Fiskarlags, Fiskarlaget Nord og Hammerfest Fiskarlags konklusjon er derfor at:

- Konsekvensutredningen er ikke gjennomført i samsvar med våre innspill
- Utredningsplikten kan ikke anses å være oppfylt
- Tiltaket må ikke tillates, på de vilkår som er beskrevet i konsekvensutredning og reguleringsplan

Vi vil til slutt understreke at vi fortsatt vil være positive til en dialog om mulige tiltak, som kan sikre at utslipp fra evt. gruve drift i Repparfjorden ikke ødelegger for gytefelt for kysttorsk, annet marint miljø og dermed også for fiskerne.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG,
I SAMARBEID MED FISKARLAGET NORD OG HAMMERFEST FISKARLAG

Torleif Pærasche

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Nussir ASA, Medlemslag, Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Finnmark, Finnmark fylkeskommune, FHL og NSL.

Vedlegg:

1. "Oppstart av arbeid med planarbeid for evt. gruve drift ved Nussir/Ulveryggen i Kvalsund kommune". Brev fra Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord til Sweco Norge AS og Nussir ASA datert 7. desember 2010
2. "Utslipp/deponering av gruveavfall i kystsonen – Behov for en ny forvaltning". Brev til Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet datert 26. juni 2011.

Nussir ASA
P.O. Box 2252
3103 TØNSBERG

Sweco Norge
Skippertorget 2
9515 ALTA

Vår dato
07122010

Vår referanse
201000416/1-559

Vår sakshandler
Jan Henrik Sandberg, tlf. 73 54 58 54
Tortalf Panache, tlf. 73 54 58 60

Deres referanse

**OPPSTART AV PLANARBEID OG ARBEID MED PLANPROGRAM FOR EVT.
GRUVEDRIFT VED NUSSIR/ULVERYGGEN I KVALSUND KOMMUNE - INNSPILL FRA
NORGES FISKARLAG OG FISKARLAGET NORD**

Bakgrunn for Norges Fiskarlags engasjement i saken

Vi viser til forslag til planprogram og møte med Nussir ASA m.fl. 24. september 2010 og 2. desember 2010.

Vi registrerer at Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord ikke har fått forslag til planprogram til høring. Ettersom vi helt klart anser oss som berørt part i denne saken, forutsetter vi at våre innspill vil bli behandlet (og tatt hensyn til) på samme måte som innspill fra andre sentrale høringsparter.

Innspill til planprogram og konsekvensutredning

Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Nord har følgende innspill til planprogram og konsekvensutredning:

1. Vi er positive til at både landdeponi og sjødeponi, og en kombinasjon av disse, blir utredet. Vi ber også om at en løsning for deponi i sjøen, der gruveavfallet dumpes/deponeres innenfor en tett steinfylling, utredes. Her kan sannsynligvis det meste av avfallsmassene sedimentere, samtidig som overvannet kan gjennomgå en renseprosess og pumpes ned på dypt vann. Dette vil kunne gjøre et evt. sjødeponi mer akseptabelt for fiskerne og redusere problemer i forhold til sjømattrygghet og gyte- og oppvekstområder for fisk. Vi oppfordrer til at også muligheter og begrensninger knyttet til landbasert tilbakefylling utredes.
2. Formålet med bestemmelsene om konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelse av planer/tiltak, og når det skal tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer/tiltak kan gjennomføres. Planprogrammet skal ikke bare fokusere på utredningsbehov, men det skal også definere premissene for planarbeidet. Planprogrammet må derfor inneholde nødvendig informasjon og være av en slik kvalitet at det gir grunnlag for medvirkning og relevante innspill (jfr. KU-forskriften). Det er derfor særdeles viktig at den/de industrielle prosessen(e) som skal brukes er beskrevet så presist som mulig, som grunnlag for KU-prosessen. Dette omfatter bl.a. sedimentfordeling/kornstørrelse på avgangsmassene, mengden av gruveavfall som skal deponeres og dets potensielle problematiske effekter for havmiljøet, og aktuelt forbruk av ulike kjemikalier.

3. Tidligere drift av kobbergruva i Repparfjorden (v/ Folldal Verk) har, så vidt vi har forstått, påvirket ville bestander av marin fisk negativt. I forslaget til planprogram står det at *"Sårbarheten til laksefisk i forhold til planlagt sjødeponi er ikke tilstrekkelig kjent"*, og det planlegges derfor grundige undersøkelser ang. dette (merking og radiopelling etc.). Det samme forholdet gjelder etter vår oppfatning også marine fiskearter. Det er særlig viktig å gjøre grundige undersøkelser ang. sårbarheten til marin fisk (merking og radiopelling etc.) dersom Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet gjennom sine kartlegginger dokumenterer at planlagte utslipp kan komme i konflikt med viktige gyte- og/eller oppvekstområder i fjorden. Vi ber derfor om at bestander og atferd for viktige marine fiskebestander (torsk, sei m.fl) kartlegges på likeverdig måte, som bestandene av anadrom laksefisk.
4. Det er sannsynligvis viktige gyte- og oppvekstområder i Repparfjorden. Gyteområder skal kartlegges av Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet med to ulike metoder, som utfyller hverandre. Dette er undersøkelser som uansett skal gjennomføres, og som må brukes som grunnlag for KU-prosessen. Dersom det er hensiktsmessig, for eksempel i forhold til en evt. forsering av disse kartleggingene, kan vi bidra i en dialog med Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet ang. dette.
5. Marint biologisk mangfold skal nå kartlegges på kommunalt nivå. Dette er også en kartlegging som uansett skal gjennomføres, og denne informasjonen vil sannsynligvis også være verdifull som en del av det faglige grunnlaget for KU-prosessen. Dersom det er hensiktsmessig, for eksempel i forhold til en evt. forsering av kartleggingene, kan vi bidra i en dialog med Fylkesmannen i Finnmark, Fiskeridirektoratet og evt. Direktoratet for naturforvaltning ang. dette.
6. Det planlegges en delutredning som skal dokumentere / sannsynliggjøre hvorvidt sjødeponering og aktuelle utslipp av kjemikalier utgjør en miljøakseptabel løsning. Et godt havmiljø med rene fjorder er som kjent selve grunnlaget for produksjon, kvalitet, omdømme og markedsverdi for norsk sjømat. Det er derfor helt avgjørende at forholdet til sjømattrygghet utredes i KU-prosessen. Dette går ikke bare på direkte utslipp av kjemikalier og evt. utlekking av tungmetaller fra avgangsmassene. Det er også viktig å vurdere hvor raskt de ulike kjemikaliene brytes ned, hvilke nedbrytningsprodukter som dannes, hvor giftige disse stoffene i realiteten er for fisk, og andre organismer, om de aktuelle kjemikaliene kan akkumuleres i næringskjedene, hva som er reell biotilgjengelighet, og igjen hva dette betyr i forhold til sjømattrygghet.
7. Repparfjorden utnyttes i dag både til kommersielt fiske og til fiske for eget forbruk. Repparfjorden har også status som nasjonal laksefjord. Verdien som fiskefjord må dokumenteres gjennom KU-prosessen. Det planlegges utarbeidet en delutredning om *"Konsekvenser for samfunnet"*. En slik samfunnsøkonomisk analyse må på en realistisk og sammenlignbar måte også kvantifisere omfanget av skade/ulempe for fiskerieriering, andre næringer, marint miljø, kystkultur (og det biologiske grunnlaget for denne) etc. Det kan til orientering nevnes at Norges Fiskerilag nylig har hatt møte med Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet, og anmodet dem om at det må utarbeides en kvalitetsstandard for "samfunnsøkonomiske analyser", som brukes i KU-prosesser og ved behandling av utslippssøknader.

Vi vil være tilgjengelige for videre dialog i den kommende KU-prosessen.

Med hilsen
Norges Fiskerilag og Fiskerilaget Nord

Torleif Paasche

Arvid Ahlquist
Sign.

Kopi til: NF-medlemslag, Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Havforskningsinstituttet, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL), Kvalsund kommune, Finnmark Fylkeskommune og Fylkesmannen i Finnmark.

Vedlegg: 0

NORGES FISKARLAG
FISKARLAGETS SERVICEKONTOR AS

2.

Statsministerens kontor
v/ Jens Stoltenberg
Postboks 8001 Dep.
0030 Oslo

Vår dato
10.01.2012

Vår referanse
2012/00360-1

Vår saksbehandler
Jan Henrik Sandberg / 73 54 58 54

Jeres referanse

GRUVEAVFALL I NORSKE FJORDER – SJØMATNÆRINGAS FORVENTNINGER

Våre viktigste gyteområder, oppvekstområder og fiskeområder ligger langs kysten. I tillegg foregår all vår havbruksvirksomhet her. Sjømatnæringen og Regjeringen har en felles visjon om at Norge skal bli «verdens fremste sjømatnasjon». For å oppnå dette er vi helt avhengig av et godt havmiljø med rene og produktive fjorder, noe som også er avgjørende for kvalitet, omdømme og markedsverdi for norsk sjømat. Det utarbeides nå en stortingsmelding om dette.

Samtidig er det planer om en storstilt gruvesatsing langs kysten. Det foreslås utslipp/deponering av enorme mengder gruveavfall og betydelige mengder mer eller mindre giftige kjemikalier i fjordene, bl.a. i Naustdal og Kvalsund kommuner. Det synes å bli tillagt liten betydning at slike utslipp kan komme til å skje i viktige gyteområder for kysttorsk og i nasjonale laksefjorder, der norsk havbruksnæring i dag ikke har anledning til å bruke de samme områdene til matproduksjon.

Norges Fiskarlag, FHL og NSL er generelt positive til næringsvirksomhet som utnytter våre felles ressurser på en forsvarlig måte. Dette gjelder også gruvedrift, men vår grunnholdning er at kysten og fjordene ikke skal brukes som avfallsplass. Det som er sentralt for oss er at utslipp ikke må ødelegge viktige gyte- og oppvekstområder, fiskeområder, havbrukslokalteter eller komme i konflikt med hensynet til mattrygghet. Hvis en på en tillitvekkende måte kan dokumentere at dette ikke skjer, verken på kort eller lang sikt, kan utslipp vurderes. De prosessene vi hittil har sett har vært svært lite betryggende i forhold til dette.

Fagmiljøene som tradisjonelt utreder konsekvenser av gruveutslipp har svært begrenset kompetanse på mattrygghet og høsting og produksjon av sjømat. Konsekvenser for sjømatnæringa utredes derfor i utilstrekkelig grad. Samtidig registrerer vi at sjømatnæringas organisasjoner, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet og andre sentrale kompetansmiljø i stor grad holdes utenfor aktuelle nasjonale prosesser. Dette omfatter bl.a. arbeidet til «Nasjonal ressursgruppe for bergverk og miljø», arbeidet til Miljøgiftutvalget (NOU 2010:9) og viktige vurderinger knyttet til praktiseringen av vannforskriften (§ 12). Klif vurderer normalt heller ikke hensynet til norsk sjømatnæring før de gir tillatelse til utslipp. Vi konstaterer at Klif nå blir utsatt for et betydelig politisk press for å tillate utslipp av gruveavfall og kjemikalier. Dette er uheldig, særlig fordi det kan undergrave den tilliten vi må ha til at det gjennomføres åpne og tverrfaglige vurderinger i de sakene som kommer til behandling.

Utnyttelsen av Norges mineralressurser vil ikke først og fremst bli et spørsmål om bruk eller vern. Vi mener det bør stilles spørsmål om hvordan en kan oppnå størst mulig langsiktig samfunnsnytte av de «ikke fornybare» naturressursene vi har til rådighet. Våre viktigste gyte- og oppvekstområder og områder for høsting og produksjon av sjømat lar seg ikke flytte. Hensynet til fjordmiljø og fornybare sjømatressurser må derfor prioriteres, i de tilfellene der det ikke er mulig å oppnå akseptable vilkår for sameksistens.

NORGES FISKARLAG og Fiskarlagets Servicekontor as Postb. 1233 Sluppen 7462 Trondheim

E-post: fiskarlaget@fiskarlaget.no www.fiskarlaget.no Telefon: 73 54 58 50 Telefaks: 73 54 58 90
Organisasjonsnr.: Norges Fiskarlag 938 500 290 Fiskarlagets Servicekontor 984 152 094

For å unngå unødvendige konflikter mellom to av Norges viktigste framtidsnæringer må en legge til rette for en åpen og konstruktiv debatt om hvordan mineralressursene best bør utnyttes, uten at dette ødelegger for sjømatnæring, kyst- og fjordmiljø. Norsk sjømatnæring forventer derfor oppfølging og videre dialog om følgende tiltak:

1. Det må opprettes klare rutiner for at Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Havforskningsinstituttet og NIFES får alle aktuelle saker til uttalelse. Innspill herfra må vektlegges svært tungt.
2. Det må opprettes et tverrfaglig utvalg, som skal utrede hvordan hensynet til marint miljø, gyte- og oppvekstområder, laksefjorder, mattrygghet og sjømatnæring best kan inkluderes i utslippsforvaltningen (jfr. Norges Fiskarlags og FHLs anmodning til politisk ledelse i MD og FKD den 29. november 2010). Om nødvendig må det gjennomføres en tverrfaglig evaluering/revisjon av dagens utslippsforvaltning.
3. Det må utarbeides tverrfaglige økonomiske analyser som grunnlag for en mer langsiktig samfunnmessig optimal utnyttelse av mineralressursene. Her må det også tas nødvendig hensyn til sjømatnæring, kyst- og fjordmiljø.
4. Vanddirektivet og vannforskriften må praktiseres på en likeverdig måte overfor sjømatnæring, bergverksnæring og andre. Praktiseringen av vannforskriftens § 12 må avgjøres etter en åpen prosess, etter at saken også er sendt på høring til sjømatnærings organisasjoner og andre berørte.
5. Miljøverndepartementet har nylig anmodet Klif og DN om å gjennomføre en faglig vurdering av ulike miljømessige og samfunnmessige konsekvenser i den såkalte «Engebøssaken» i Naustdal og Askvoll kommuner. De sentrale institusjonene med kompetanse på marint miljø og sjømatnæring må også inkluderes i denne prosessen, slik at resultatet av denne utredningen får nødvendig legitimitet.
6. Det må etableres et felles kunnskapsgrunnlag om forholdet mellom sjømatnæring/fjordmiljø og utlipp fra bergverksnæringen, jfr. forskningsstrategien «Hav21» og planene om et mulig «Kystmareano».
7. Føringene i den kommende nasjonale mineralstrategien og den kommende stortingsmeldingen om «Norge som verdens fremste sjømatnasjon» må i størst mulig grad bli samordnet. Det bør i den sammenheng også etableres en formell arena for dialog og fornuftig sameksistens mellom norsk sjømatnæring og bergindustri.

Det er nå vi har mulighet til å stake ut en god kurs for framtida. Sjømatnærings organisasjoner hadde et møte angående dette med Nærings- og handelsdepartementet, Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet den 4. januar i år. Vi håper vi nå i fellesskap kan legge rammene for en framtdsrettet og fornuftig sameksistens mellom norsk sjømatnæring og bergindustri i årene som kommer.

Med hilsen

Norges Fiskarlag

Jan Skjærvø

FHL

Geir Andreassen

NSL

Håvard Jørgensen

Kopi til: Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Stortingets næringskomité, Stortingets energi- og miljøkomité, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Klif, DN, NHO, Norsk Bergindustri, Norsk Industri, LO, NNN, Fellesforbundet, Sjømannsforbundet.

Kjemper innbitt mot "professor-svada"

Øystein Rushfeldt får massiv støtte i nedsablingen av Allan Krills Nussir-kritikk.

Norges geologiske undersøkelse (NGU) er blant dem som skarpt tar avstand fra Krills påstand om at utslippene fra Nussir vil inneholde mye svovel, og at slike prøver bevisst er valgt bort av Rushfeldt & Co. - Det eksisterer ikke noe grunnlag for å påstå at svovelrike prøver er valgt bort ved forsøkene, skriver NGU i et brev til Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif). I samme brev påpeker NGU også at Allan Krills høringsuttalelse bygger på observasjoner i små forekomster som det ikke foreligger "planer eller ønske om å utnytte". Brevet er et svar på at geologi-professor Allan Krill ved NTNU i en privat høringsuttalelse til samme Klif har hevdet at Nussir jukser. - Grovest mulig Rushfeldt er glad for støtten fra NGU mot det han kaller det tøffeste og mest useriøse angrepet på Nussir til nå i prosessen. - Når man driver med letevirsomhet er dette uomtvistelig den groveste mulige beskyldningen et selskap kan få slengt mot seg. Prøvene skal være kvalitetssikret tvers gjennom etter internasjonale standarder, og analysene og kontrollene foregår hos en tredjepart. Vi har til de grader kvalitetssikret alt vi har. Uten en slik sikring er det umulig å få investorer, sier Rushfeldt til Altaposten. Krill mener altså at malmprøvene som er analysert ikke er representative for malmforekomsten som det planlegges drift på. Hans poeng er at avgangsmassene til sjøen derfor vil inneholde mer svovel enn det som det er sagt at de skal gjøre. Han har ikke tatt inn over seg at Nussir-forekomsten er svært sjelden i den forstand at svovel omtrent ikke er tilstedeværende. Brukes som sannhetsvitne - Det er tre gruver i verden som har kobbermalm uten svovel, en i Polen, en i Afrika og Nussir i Norge. Dette vet alle som har peiling på geologi, og det gjør at slike påstander er tunge å svelge, sier Rushfeldt. - Er det noen grunn til å ta Krills utspill alvorlig, hvis han nå likevel sables ned fra eksperthold? - I intervjuene han gir holder han fast på påstanden, selv om alle sier at han beviselig tar feil.

Fiskerilaget bruker ham som sannhetsvitne, og også Havforskningsinstituttet henviser til Krill. Alle som vil ha bensin på bålet tar det for gitt at han har rett. Det er en såpass kraftig injurie han går ut med at vi er nødt til å ta til motmæle, sier Rushfeldt. Han legger til: - Om han hadde tatt til fornuften og skjønt sitt eget beste ved å dementere sin påstand, kunne vi gått videre. Men det gjør han ikke, og derfor kan ikke vi holde oss i ro. Også Krills sjef, Mai Britt Mørk, leder for Institutt for geologi og bergteknikk ved NTNU, har gått i rette med Krills utspill. - Høringsuttalelsen representerer ikke instituttets syn, sier Mørk til Fiskeribladet Fiskaren. Ikke kompetanse Krill skal først ha luftet sin høringsuttalelse hos kjente i NGU, kamuflert som en kronikk, men fikk straks tilbakemelding om påstanden ikke måtte publiseres siden den ikke holdt vann. Likevel publiserte han den. Rushfeldt mener Krills private syn som miljøverner, har påvirket ham til å forfatte uttalelsen. - Jeg har vært i kontakt med ledelsen i NGU, som slår fast at Krill absolutt ikke har kompetanse på dette. På et tidspunkt, hvis han fortsetter sin svertetekampanje, må vi stoppe ham rettslig. Dette er det groveste jeg har sett, ikke bare i Nussir-saken, men i hele min karriere, sier Rushfeldt. Han er glad for dementiene fra faglig hold, og håper spesielt fiskerne får dette med seg. - Det er viktig at fiskerilagene ikke blir forført inn i ting som ikke leder til noe godt, understreker Rushfeldt.